

Ratio's: de thermometer van de onderneming

Philippe Verhoeven • ACR Director, Belgium Compliance and Reporting , Ernst & Young Accountants BCV

De tijd dat een boekhouding voeren enkel een verplichting was die vanuit diverse wetgevingen werd opgelegd, ligt ook voor de kleine ondernemingen gelukkig reeds geruime tijd achter ons. De boekhouding en vooral de gegevens die daaruit geput kunnen worden, zijn een onmisbaar sturingsinstrument geworden voor het opvolgen en het nemen van strategische beslissingen in het leven van een onderneming.

Een belangrijk hulpmiddel om uit het vele cijfermateriaal van bedrijven accurate informatie te halen, zijn de **ratio's**, ook wel **kengetallen** genoemd. Ratio's zijn berekeningen die volgens een vast stramen worden uitgevoerd en die een snelle blik werpen op de toestand van de onderneming. Ze bieden de bedrijfsleiding een inzicht op de financiële evolutie van de onderneming en worden ook door derden gebruikt bij de beoordeling van de onderneming. Als belangrijkste actoren denken we hier vooral aan aandeelhouders, kredietverstrekkers, kredietverzekeringkantoren, leveranciers, enz.

In België zijn de meeste ondernemingen gehouden om een standaardschema van de jaarrekening jaarlijks op te stellen en neer te leggen bij de **Balanscentrale** van de Nationale Bank van België. Dit document kan op een zeer eenvoudige wijze door iedereen opgevraagd worden. De jaarrekening omvat een balans (financiële positie), een resultatenrekening en een bijhorende toelichting. De gestandaardiseerde berekeningen van de ratio's laten toe om op basis van deze neergelegde jaarrekeningen de positie van de onderneming te vergelijken met andere ondernemingen zoals onder andere collega's/concurrenten (benchmarking), bestaande klanten of prospecten en leveranciers of toeleveringsbedrijven.

In de praktijk bestaan er honderden ratio's. Hieronder lichten we enkele van de belangrijkste en veel toegepaste kengetallen toe.

Liquiditeitsratio: eng of ruim

De liquiditeitsratio geeft weer in welke mate de onderneming in staat is om haar schulden op korte termijn te voldoen. In de financiële analyse maakt men een onderscheid tussen de liquiditeitsratio in ruime zin of algemene liquiditeit en de liquiditeitsratio in enge zin of beperkte liquiditeit. De veruit meest gebruikte ratio is de **current ratio** en berekent de liquiditeitsratio in enge zin:

**vlottende activa/
vreemd vermogen op korte termijn**

Vlottende activa zijn deze bestanddelen uit het vermogen van de vennootschap welke op korte termijn kunnen omgezet worden in geld. Ze omvatten: voorraden, klantenvorderingen, overige vorderingen op korte termijn, geldbeleggingen zoals termijnrekeningen en spaarrekeningen en de eigenlijke liquide middelen (gelden bij de banken en in kas).

Het **vreemd vermogen op korte termijn** zijn de schulden welke binnen het jaar dienen te worden betaald: gedeelte van de leningen (onder andere investeringsleningen) dat binnen het jaar dient terugbetaald te worden, andere kredieten van financiële instellingen zoals vaste voorschotten, kaskredieten, enz., andere leningen, schulden ten opzichte van leveranciers, schulden ten opzichte van bestuurders, aandeelhouders, groepsondernemingen, belastingschulden (btw, belastingen, bedrijfsvoorheffing), sociale schulden (RSZ, vakantiegeld, nettolonen, ...), schulden met betrekking tot dividend en tantièmes, ...

Hoe hoger de uitkomst van deze berekening, hoe beter. Indien de uitkomst 1 bedraagt, betekent dit dat met de beschikbare vlottende activa op balansdatum, de vennootschap in staat is haar schulden

op korte termijn te voldoen. Bij een lage uitkomst zou dit kunnen betekenen dat het voortbestaan van de onderneming over een langere periode in gevaar kan komen. Een juiste interpretatie van dit kengetal is echter belangrijk. Stel dat bijvoorbeeld de vennootschap beschikt over een kaskrediet, welke zij nog niet volledig heeft opgenomen, dan heeft zij nog middelen achter de hand om haar liquiditeitsprobleem eventueel op te vangen. Indien dit niet het geval is, dient geoordeeld te worden of geen bijkomende acties moeten ondernomen worden om het nakende liquiditeitstekort aan te pakken. Zoals het afbouwen van de voorraad, betere klanteninvordering, bijkomend krediet aanvragen bij financiële instellingen, enz. Slecht ondernemerschap, waarbij geen actie wordt ondernomen, kan leiden tot achterstallen van schulden tegenover de overheid met boetes en intresten als gevolg. Andere nefaste gevolgen zijn een mogelijke bestuurdersaansprakelijkheid, alsook een verslechterde relatie met leveranciers, indien zij niet tijdig betaald worden. Om dergelijke problemen te ondervangen, kan gewerkt worden met een liquiditeitsbegroting of kasplanning waarbij een overzicht wordt gemaakt van de te verwachten ontvangsten en een planning van de uit te voeren betalingen.

Solvabiliteitsratio: onafhankelijkheid is troef

Aansluitend op voorgaande ratio, verschaft de solvabiliteit een inzicht in de **financiële onafhankelijkheid** van de onderneming. Ze wordt uitgedrukt als volgt:

$$\frac{\text{eigen vermogen/balanstotaal}}{\text{(totaal vermogen)}} \times 100$$

Het eigen vermogen omvat de zelf ingebrachte gelden/middelen door de aandeelhouders in de onderneming, verhoogd met de gereserveerde winsten uit het verleden.

Het balanstotaal omvat uiteraard buiten het eigen vermogen ook de voorzieningen en de schulden van de onderneming.

Deze ratio wordt in het bijzonder geëvalueerd door de banken bij de aanvraag van nieuwe kredieten of uitbreiding van bestaande. Zij biedt inzicht in de afhankelijkheid van de onderneming van schuldeisers. De solvabiliteit drukt uit in welke mate de ondernemer zelf in de vennootschap investeerde of welke middelen hij in de onderneming heeft laten zitten ter versteviging van het bedrijfskapitaal. Door de band wordt een bedrijf als "financieel gezond" beschouwd indien de uitkomst tussen 20% en 40% ligt. Uiteraard is dit afhankelijk van de vennootschap (bijvoorbeeld productiebedrijf of dienstenbedrijf) en van de branche waarin zij actief is. Hoe lager de uitkomst, hoe groter het risico dat de vennootschap in moeilijkheden komt in periodes dat de inkomsten achterwege blijven. In dergelijke situaties is een actie tot verbetering van het bedrijfskapitaal een must. Met een daling van de uitkomst is ook de kans groot dat de financiële kosten van de vennootschap groter zijn. Want voor het aantrekken van vreemd vermogen via geleend kapitaal moeten immers intresten betaald worden.

De fiscus stimuleert de ondernemingen om hun solvabiliteitsgraad te verhogen door het toekennen van een **notionele (fictieve) interestaftrek**. Die heeft het eigen vermogen als basis (mits eventuele correcties) en die factor mag dan inte-

graal in mindering worden gebracht van de belastbare winst van de vennootschap.

Rentabiliteitsratio

De rentabiliteitsratio drukt uit in welke mate de gelden die door de aandeelhouders in de vennootschap worden aangehouden een bepaalde opbrengst genereren. Onder de rentabiliteitsratio's worden ook de bruto- en de nettoverkoopmarge gerekend, maar de belangrijkste ratio-toepassing is de rentabiliteit van het eigen vermogen:

$$\frac{\text{winst na belasting/}}{\text{eigen vermogen}} \times 100$$

De uitkomst van deze berekening geeft weer hoeveel percent de gelden, welke de aandeelhouders in de vennootschap hebben belegd, gedurende het afgelopen jaar hebben opgebracht. Het spreekt voor zich dat, hoe hoger deze uitkomst, hoe gemakkelijker het zal zijn om vers kapitaal, middels kapitaalverhoging, aan te trekken. Ze is ook een indicator om eventueel de aandelen van de onderneming over te nemen. Op deze eenvoudige wijze kan ook getoetst worden of het opportuun is om de onderneming in die omstandigheden verder te runnen.

Cashflow: niet altijd 'cash cow'

Hoewel de cashflow niet echt als een ratio kan bestempeld worden, komt zij in zeer veel financiële analyses voor. De cashflow, of soms ook wel herinvesteringscapaciteit genoemd, wordt door de band uitgedrukt als volgt:

winst na belastingen + afschrijvingen

De cashflow is een weergave van de financiële middelen die gedurende een bepaalde periode werden vergaard. Het principe veronderstelt dat alle opbrengsten gedurende deze bepaalde periode in geld zouden ontvangen zijn en alle kosten ook in geld zouden betaald zijn. Afschrijvingen zijn een kost van gelden die werden uitgegeven op het ogenblik dat de investering (de aankoop) werd gedaan. Zij worden niet in rekening gebracht over de periode waarop de cashflow wordt berekend. De term herinvesteringscapaciteit verwijst

naar het feit dat zij uitdrukt in welke mate de tijdens een bepaalde periode gegenereerde inkomsten kunnen gebruikt worden om in bepaalde toekomstige activa te kunnen worden geïnvesteerd, zoals materiële vaste activa, voorraad, enz. De cashflow berust op het eenvoudige principe waarbij het ganse ondernemingsgebeuren gereduceerd wordt tot één kastoestand, waarbij op het einde van de periode "de schuif van de kassa" wordt opengetrokken om vast te stellen hoeveel geld er na die bepaalde periode nog overblijft. Menig bedrijf dat afsluit met een verlies kan zo toch vaststellen dat het een positieve cashflow heeft. Dit houdt in dat de activiteiten over deze periode toch gelden hebben gegenereerd. Indien de cashflow negatief is, betekent dit dat gedurende de referentieperiode geld werd toegestoken aan de activiteiten. Dat is uiteraard op termijn nefast voor de onderneming. Op basis van de cashflow kan ook getoetst worden of deze voldoende is om in een afbouw van bijvoorbeeld de financiële schulden te voorzien. Als de cashflow kleiner is dan de schulden op lange termijn, die tijdens het boekjaar vervallen, kan dit betekenen dat de vennootschap in een situatie terechtkomt waarin zij niet meer in staat is om de vervaldagen voor de kredieten af te lossen.

Eenvoudige rekenoefeningen, zoals hierboven uiteengezet, geven vrij snel weer in welke gezonde of ongezonde financiële toestand een onderneming verkeert. Dit zoals een thermometer polst naar de gezondheidstoestand van ons lichaam. Uiteraard blijft het zeer belangrijk om met de resultaten van deze ratio's acties te ondernemen die resulteren in een verbetering van de parameters van het bedrijf. ■

U kunt dit artikel ook downloaden via www.westvlaanderenwerkt.be